

Kurs: **FG 1298 Själständigt arbete 15 hp**

2016

Ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan.

Institutionen för musik, pedagogik och samhälle

Kungl. Musikhögskolan

Handledare: David Thyrén

Examinator: Karl Asp

Jonathan Ahlström

Ensembleportföljen

Om att använda portföljmetodik i
ensembleundervisningen på gymnasiet

Innehållsförteckning

Abstrakt

Abstract

Förord

1. Inledning	7
2. Syfte och frågeställning	8
3. Bakgrund	8
3.1 Styrdokument	8
3.2 Tidigare forskning	9
3.2.1 <i>Taubes definition av portfölj</i>	9
3.2.2 <i>Undervisningsstrategi och utvärderingsinstrument</i>	10
3.2.3 <i>Olika syn på lärande</i>	10
3.2.4 <i>Lära att lära</i>	11
3.3 Portfölj inom musikundervisningen	12
3.4 Musikalitet	12
4. Metod	13
4.1 Forskningsmetod	13
4.1.1 <i>Observation</i>	14
4.1.2 <i>Intervjustudie</i>	14
4.1.3 <i>Läraryntervjuer</i>	15
4.1.4 <i>Analysering av intervju och observation</i>	15
4.2 Uppdelning av ensembler	15
4.3 Avgränsning och etik	16
4.4 Inledningen av portföljmetoden	16
4.4.1 <i>Dokumentationen av portföljmetoden</i>	17
5. Genomförande av studien	17
6. Resultat	18
6.1 Lärare X	18
6.1.1 <i>Ensemble</i>	18
6.1.2 <i>Musikalitet</i>	18
6.1.3 <i>Sammanfattning</i>	19
6.2 Lärare Y	19
6.2.1 <i>Ensemble</i>	19
6.2.2 <i>Musikalitet</i>	19
6.2.3 <i>Portföljmetoden</i>	20
6.2.4 <i>Sammanfattning</i>	20
6.3 Skillnader och likheter mellan Lärare X och Lärare Y	20
6.3.1 <i>Skillnader och likheter under temat Ensemble</i>	20

6.3.2	<i>Skillnader och likheter under temat musikalitet</i>	21
6.3.3	<i>Portföljmetoden utifrån ett lärarperspektiv</i>	21
6.4	Slutsatser	21
6.4.1	<i>På vilket/vilka sätt påverkas elevens musikaliska utveckling av portföljmetoden?</i>	21
6.4.2	<i>Hur kan eleven få en större inblick i sitt eget musicerande med hjälp av portföljmetoden?</i>	22
6.5	Elev X	22
6.5.1	<i>Ensemble</i>	22
6.5.2	<i>Musikalitet</i>	22
6.5.3	<i>Sammanfattning</i>	22
6.6	Elev Y	23
6.6.1	<i>Ensemble</i>	23
6.6.2	<i>Musikalitet</i>	23
6.6.3	<i>Portföljmetoden</i>	23
6.6.4	<i>Sammanfattning</i>	24
6.7	Skillnader och likheter mellan elev X och elev Y	24
6.7.1	<i>Skillnader och likheter under temat Ensemble</i>	24
6.7.2	<i>Skillnader och likheter under temat musikalitet</i>	24
6.8	Slutsatser	24
6.8.1	<i>På vilket/vilka sätt påverkas elevens musikaliska utveckling av portföljmetoden?</i>	24
6.8.2	<i>Hur kan eleven få en större inblick i sitt eget musicerande med hjälp av portföljmetoden?</i>	25
7.	Analys och tolkning av resultatet	25
8.	Diskussion	26
8.1	För och nackdelar med metoden ur ett lärarperspektiv	26
8.2	För och nackdelar ur ett elevperspektiv	28
8.3	Metodens användbarhet	29
8.4	Skulle jag själv använda metoden?	29
8.4.1	<i>En hel termin?</i>	30
8.5	Relevans utifrån styrdokument	30
8.6	Vidare forskning	31
9.	Sammanfattning	31
10.	Referenser	33
	Bilaga 1	
	Bilaga 2	

Abstrakt

Studiens avsikt är att få kunskap om hur en egenutvecklad metod fungerar, metoden har jag valt att kalla för *Ensembleportföljen*. Studien är gjord med gymnasieelever och skapades för att se om eleverna under ensemblelektionen kan med hjälp av metoden få en större inblick i sitt musicerande och sin kunskapsutveckling.

Studien har genomförts på två gymnasieskolor i södra Sverige, båda skolorna har estetiska programmet, inriktning musik, jag har använt mig av en klass på varje skola. På ena skolan har undervisningen pågått som vanligt, den andra skolan har fått testa att använda sig av *Ensembleportföljen* i undervisningen. Jag har under deras lektionstimmar observerat båda klasserna. Jag har intervjuat eleverna utifrån olika teman, ensemble, musikalitet och på vald klass ensembleportföljen. För att stärka studiens trovärdighet har också lärarna intervjuats.

Eleverna som använt sig av metoden ansåg att dem fått en större inblick i sin egen kunskapsutveckling och på så sätt blev också självförtroendet påverkat positivt. De som använt metoden blev också mer måna om att reflektera över sitt deltagande i musikaliska sammanhang, vilket de eleverna som inte använt sig av metoden inte var. Det framkom under studien att det saknades en fungerande digitalplattform för att elever och lärare skulle kunna effektivisera metoden. Elevernas egna mål tillsammans med styrdokumentet blev också tydligare för eleverna som använde sig av metoden, vilket påverkade deras kunskapsutveckling positivt. Dock var metoden inte optimal ur ett tidsperspektiv. Studien fick göras på elevernas raster för att inte ta tid från själva spelandet under ensemblelektionen.

Nyckelord: portföljmetodik, ensemble, lärostilar, måluppfyllelse, kunskapsutveckling.

Abstract

The purpose of this study is to elaborate and examine a method that I have chosen to call "*Ensembleportföljen*". The study aims to show whether or not high school students benefit from "*Ensembleportföljen*" in ensemble lessons where they hopefully get a greater insight regarding their own musical development.

The study has been carried out in two high schools in southern Sweden. Two different classes were selected and the study took place during their music lessons where one class proceeded with their usual curriculum while the other one worked according to the "*Ensembleportföljen*". Observations of classroom performances and interviews with teachers and students have been carried out throughout the study.

The results show that a significant amount of the students that tried the "*Ensembleportföljen*" did benefit from the outcome. A greater understanding regarding their own learning was achieved and their confidence was increased. However, the study showed that a functional digital platform is necessary for further usage of the "*Ensembleportföljen*". However, the study had to be done on the students' breaks not to take time away from the ensemble lesson.

Keywords: Portfolio methodology, ensemble, genre of teaching, knowledge development, target achievement.

Förord

Den här studien har varit en utmaning, men också väldigt inspirerande inför mitt framtida yrke. Jag vill rikta ett stort tack till de lärare och elever som har ställt upp på studien, som diskuterat, reflekterat och tillsammans givit mig nya insikter. Jag vill också tacka min handledare David Thyrén för förståelse, hjälp och återkoppling. Jag vill även tacka Anna Backman-Bister för bollplank och stöd samt Pia Mårtensson för alla kloka ord och korrekturläsningar. Men framför allt så vill jag tacka Ida Sandor som har hjälpt mig igenom allt, det hade för mig varit omöjlig att ta mig igenom det här utan henne.

Jonathan Ahlström

1. Inledning

Musik har sedan jag var liten varit en stor del av mitt liv. Jag har spelat ensam och tillsammans med andra i ensemble. Ensemble handlar för mig om att få spela musik tillsammans, men också att i den gemenskapen hitta sin egen röst och sin egen musikaliska förmåga.

Jag skulle vilja påstå att min största musikaliska utveckling har skett just under detta ensemblespel. Det är där och då man får se och höra hur allting hänger ihop. Tänk när man klarar av att göra det där speciella "licket" (serie av rytmiskt sammansatta toner) som man övat på tillsammans med gruppen. Det är en riktigt häftig känsla.

Men det är framförallt gemenskapen jag anser vara musik, att tillsammans skapa något, oavsett om det är helt nyskapande eller covers sker alltid en utveckling när stycket eller låten spelas igen i ny konstellation. Det är det som är så underbart. Musiken är ständigt levande.

Anledningen till att jag valde att skriva om just ensemble var att jag läste artikeln "Om förhållandet mellan individ och grupp i portföljprocessen" som Olga Dysthe har skrivit. I den belyser hon hur man kan arbeta med portföljmetoden. En metod som används som instuderings och utvärderingsinstrument inom skolan, där eleven samlar sitt material, för att sedan bedöma det med hjälp av andra elever eller lärare. På så sätt ser eleven vad eleven har gjort, och kan då få en tydlig bild av vad som ska göras för att uppfylla sina egna mål, och skolans mål. Det fick mig att fundera på hur det skulle påverka elever att göra det i en ensemble. Skulle elevers musikaliska kunskaps utveckling gynnas av metoden och skulle eleven kunna få en större inblick i sitt eget musicerande?

För att utvecklas som musiker kan det vara bra att reflektera över vilken roll man själv har i ett musikaliskt sammanhang och sin egen musikaliska utveckling. Därför tror jag att portföljmetodik i ensembleundervisningen är något som gynnar musiker både på ett personligt utvecklingsplan men också i sammanhanget ensemble.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att få kunskap om portföljmetoden i ämnet ensemble kan gynna gymnasieelevers musikaliska utveckling. Vidare om metoden kan ge eleverna en större inblick i sitt eget musicerande.

För att få svar på detta har jag utgått från följande forskningsfrågor:

- På vilket/vilka sätt påverkas elevens musikaliska utveckling av portföljmetoden?
- Hur kan eleven få en större inblick i sitt eget musicerande med hjälp av portföljmetoden?

3. Bakgrund

För att få en inblick i vilka krav som ställs på eleverna presenteras först styrdokumentet för ämnet ensemble (Gy11). Efter det redovisas forskare inom portföljmetoden, den första författaren är Karin Taube som både har provat och skrivit om portföljmetoden. Vidare följer en presentation av Olga Dysthe som har gjort många undersökningar om metoden i Norge. Jag presenterar också författaren Roger Ellmin, som också har gjort många undersökningar inom metoden. Jag avslutar bakgrunden med att redovisa huruvida metoden används inom musik.

3.1 Styrdokument

Musik är något som förekommer i alla kulturer och det är något som berör människan kroppsligt, tankemässigt och känslomässigt. En estetisk process som fyller olika funktioner och berör människor på olika sätt.

Syftet med ämnet musik är bland annat att eleven ska få verktyg för att kunna kommunicera med musik, både solistiskt och i ensembler. Eleven ska även kunna reflektera och analysera musik, sin egen och andras, för att på så sätt hitta sitt egna personliga uttryck. Skolverket nämner också ”Samarbetsförmåga och ansvarstagande för arbete i grupp... Därför ska eleverna ges möjlighet att musicera tillsammans med andra.” (Skolverket 2011, s. 1). Samarbetsförmåga och ansvarstagande är något som är vitalt inom musik om man ska kunna spela med andra. När man läser eller utövar musik får man också ett medel att kommunicera genom då musik kan vara ett sådant verktyg. Skolans elever behöver också utveckla och ta vara på sin kreativitet. Styrdokumentet säger att elever inom ämnet musik ska få förutsättningar att utveckla:

1. *Färdigheter i att musicera instrumentalt eller vokalt, såväl efter noter som på gehör, samt färdigheter i att använda ett konstnärligt och musikaliskt uttryck.*
2. *Kunskaper om musik, begrepp och stildrag från olika tider och kulturer.*
3. *Förmåga att improvisera.*
4. *Kunskaper om musikinstudering, enskilt och i grupp, samt förmåga att ta ansvar för sin musikaliska färdighetsutveckling.*
5. *Kunskaper om instrumentets konstruktion och egenskaper, röstfysiologi och röstvård.*
6. *Förmåga att skapa musik och arrangera för en eller flera valda ensembletyper.*

7. *Förmåga att värdera, samarbeta och ta ansvar i musikalisk gestaltning och musicerande inför och i kommunikation med publik.*

8. *Färdigheter i att använda musikteknisk utrustning samt kunskaper om hur musik kan framställas och hanteras digitalt.*

9. *Kunskaper om arbetsmiljöfrågor.*

(Skolverket 2011, s. 1).

Eftersom att studien kommer att behandla kursen Ensemble 2 kommer jag även här att redovisa vad det centrala innehållet ur Gy11 säger om kursen. Under Ensemble 2 ska eleven lära sig:

- *Instrumentalt eller vokalt ensemblemusicerande i gehörsbaserad eller noterad musik i en eller flera valda genrer.*
- *Rytm, melodi, harmonik och form.*
- *Personligt, konstnärligt och musikaliskt uttryck.*
- *Fördjupad kunskap om stildrag och repertoar inom valda ensembleformer och genrer.*
- *Grundläggande improvisation inom valda ensembleformer och genrer.*
- *Fördjupad instudering, enskilt och i grupp, och repetitionsarbete samt metoder för detta.*

Grundläggande ensembleledning.

- *Fördjupad musikalisk värdering, tolkning och gestaltning samt musikalisk kommunikation vid framträdande inför publik och i samarbete med andra.*

(Skolverket 2011, s. 8)

3.2 Tidigare forskning

Jag började min studie med en litteratursökning för att på så sätt få kunskap om forskningsfronten om portföljmetoden. Litteratursökningen gav mig möjlighet att utveckla metoden, och vidare analysera den för att sedan sammanställa materialet. I diskussionsdelen jämför jag sedan den tidigare forskningen med mitt eget resultat.

Portföljmetoden är väl beforskad. Metoden i sig har även använts länge av konstnärer, fotografer och modeller i syfte att visa upp sina verk och även för att kunna visa på en progression i sin egen utveckling. Det är den sistnämnda delen som har inspirerat lärare och skolor att försöka använda. För att då kunna se progression hos eleven och i sin tur utveckla en reflektionsförmåga hos eleven. Portföljmetoden har främst använts inom momentet skrivning, men har senare även börjat användas i andra moment så som läsning och matematik.

3.2.1 Taubes definition av portfölj

Ordet portfölj kommer ifrån det engelska ordet portfolio som i sin tur består av två sammansatta ord, *port* som betyder bära och *folio* som betyder papper/blad. Taube (1997) definierar arbetsmetoden portfolio eller portfölj som en sammanställning av elevarbeten som de själva har varit med och utvecklat kriterier och mål kring, som också ska också visa på elevens ansträngningar, dess framgång och förmågor. När jag läser om metoden så inser jag också att det bästa sättet för en lärare som vill använda sig av metoden är att hitta sitt eget sätt att arbeta med den, så länge man har grunderna för metoden kan man alltid utveckla den vidare. Taubes egna ord för att definiera portfölj som arbetsmetod lyder:

En portfolio utgörs av en systematisk samling elevarbeten som visar elevens ansträngningar, framsteg och prestationer inom ett eller flera områden. Samlingen måste inbegripa elevmedverkan vid valet av innehåll, kriterier för urval, kriterier för att bedöma värdet i relation till vissa gemensamt uppställda mål samt visa elevens självreflektion och attityder till ämnet.

(Taube 1997, s. 10)

Ett ofta återkommande tema i Taubes texter är att det finns väldigt många olika varianter av hur man kan jobba med metoden: "Det finns lika många sätt att arbeta med portfoliomethoden som det finns klassrum som använder den." (Taube 1997, s. 74). Hon menar och tipsar om att man ska vara försiktig i uppstarten av metoden eftersom det är en stor omställning både för elev och lärare, och att man tjänar på att vara medveten om att det är en stor omställning.

3.2.2 Undervisningsstrategi och utvärderingsinstrument

Karin Taube skriver om undervisningsstrategi och utvärderingsinstrument i sin bok "Portfoliomethoden" (1997). Med utvärderingsinstrument menar hon att metoden ger en bild av elevens inläring och metakognitiva utveckling (Taube 1997). Taube menar också att det är ett bra utvärderingsinstrument för att metoden är en valid sådan, den visar vad som pågår under en längre tid och visar även de mål som klassen har samt elevens egna prestationer och mål. I forskning om portföljmetoden är det förekommande att eleven ofta blir mer motiverad till att jobba vidare i ämnet eftersom metoden är avsedd för att eleven ska kunna utveckla sina egna mål och på det sättet blir mer motiverad, för att det är deras egna mål som ska uppfyllas. Det i sin tur gör att eleverna arbetar mer effektivt. Metoden är tänkt att visa en progression. Med undervisningsstrategi menar Taube (1997) att eleverna samlar sina arbeten för att kunna reflektera och ompröva för att sedan kunna utvärdera sig själv med hjälp av lärare eller andra elever. Taube skriver om motivation hos elever:

Om eleverna inte förstår värdet av skolans kunskaper och inte har ett personligt intresse av att tillägna sig dem kan elevernas inläring aldrig bli maximalt effektiv. Bara när eleverna arbetar i riktning mot ett personligt åtråvärt mål uppenbaras deras verkliga potential som därmed blir möjlig att utvärdera. Omotiverade elever underpresterar i skolan, men när de ställs inför mål som engagerar dem arbetar de "för full maskin". Eleverna borde alltså uppmuntras att sätta upp egna personliga mål som de verkligen är "tända på". När de tillåts arbeta med något ämne som verkligen engagerar dem följer ofta att de även blir intresserade av att förbättra sina produkter.

(Taube 1997, s. 13)

3.2.3 Olika syn på lärande

Olga Dysthe har gjort olika studier i Norge om portföljmetoden. Dysthe påpekar ofta att det finns olika syn på lärande och att varje lärare oftast sätter sin egen prägel på undervisningen. Dysthe vill ändå mena att portföljmetoden passar in på flera undervisningsstrategier.

Portföljmethodik kan knytas till olika perspektiv på kunskap och lärande. Mapper är i sig redskap utan speciell pedagogisk värdeförankring, och de kan därför användas även om man har olika pedagogisk grundsyn."

(Dysthe 2002, s. 93)

Dysthe nämner att det är väldigt viktigt att läraren har god kompetens i sitt eller sina ämnen, även om detta låter som en självklarhet menar Dysthe att det tåls att tas upp för att poängtera vikten av just en god kompetens. Dysthe skriver också att portföljmetoden handlar om lärande och syn på lärande, att eleverna själva ska bli medvetna om vad som är lärande för dem. I samband med att eleverna ska bli mer medvetna vad som är lärande för dem skriver Dysthe följande frågor till lärare som vill använda sig av metoden:

Är lärande först och främst något som sker inne i huvudet på individen eller är det en kulturellt betingad process? Beror lärande i första hand på goda individuella tekniker och inlärningsstrategier eller på meningsfull interaktion med andra? Är den sociokulturella kontexten bara en ram runt individuellt lärande eller är den avgörande både för vad som lärs och hur? Är lärarens primära uppgift att tillrättalägga för individuellt arbete med lärostoff och färdigheter eller för samarbete med andra?
(Dysthe 2002 s. 93)

Frågorna blir oftast besvarade med både och menar Dysthe, vilket i sin tur inte är något konstigt, men att det råder stor oenighet mellan olika teoretiska positioner. Dysthe påpekar ofta precis som Taube (1997) att man ska vara försiktig när man initierar portföljmetoden på en skola. ”När en skola t.ex. inför portföljutvärdering, får man inte undervärdera de förväntningar som både föräldrar och elever har med sig till skolan om hur lärande och bedömning sker. Det handlar om att ändra en undervisningskultur med djupa rötter.” (Dysthe 2002, s. 95). Enligt Dysthe ska uppfattningen av portföljmetoden vara tydlig innan arbetet med metoden påbörjas. Dysthe menar att den som vill använda metoden, bör vara varsam i början för att få eleverna och föräldrarna att förstå de positiva aspekterna av att jobba med portföljmetod. Det är också viktigt med ”flerstämmighet”: (att betona de olika rösterna i ett klassrum, för att poängtera vikten av massan, bestående av elever, lärare och läroböcker) i skolan, både i klassrummet med eleverna, och utanför klassrummet hos föräldrarna (Dysthe 1996, s. 68).

Dysthe skriver också att det ska vara motiverande för elever att jobba med portföljmetoden, men också att det är viktigt som lärare att se elevers behov för att öka dess motivation. ”Å andra sidan är det avgörande för den enskilde elevens motivation och lust att lära om skolan klarar av att skapa interaktionsformer och en miljö där den enskilde känner sig accepterad och uppskattad både som en som *kan något* och som *kan bidra* till de andra, för det gemensamma.” (Dysthe 2002, s. 96).

3.2.4 Lära att lära

Lära att lära kommer ifrån ett projekt där Roger Ellmin var forskningsledare, något som både Dysthe och Taube benämner i sin forskning men med andra ord. Genom användandet av portföljmetoden är det meningen att eleven ska lära sig lära. Med hjälp av reflektion kunna få en djupare förståelse för kunskapen och på så sätt hitta sin inre glöd för att lära. Ellmin hävdar också ”Att portfolion har kraft att bana väg för lusten att lära står klart” (Ellmin 2000, s. 155). Det är genom konferenser som eleven har med andra elever, elever och lärare eller med läraren och vårdnadshavaren som eleven ska utveckla sin metakognitiva (att vara medveten om sina egna tankegångar) utveckling. Elever ska enligt Ellmin ha olika typer av konferenser, en typ är en elev-elev konferens, för att på så sätt kunna lära av varandra. Vidare ska eleverna kunna reflektera själva i sitt egna och andras arbeten. En annan typ av konferens består av elev-lärare konferens och till sist så är det elev-lärare-vårdnadshavare konferens. Elev-lärare-

vårdnadshavare konferensen kan benämnas som ett kvartsamtal eller utvecklingssamtal. Tanken med konferenserna är att läraren inte ska hålla i hela samtalet utan att eleven ska visa vad eleven tycker att denne har gjort bra och diskutera detta med lärare och vårdnadshavare utifrån portföljen. På så sätt blir det eleven som håller i sitt samtal och visar sina egna prestationer och kunskaper. Ellmin beskriver en typisk portfoliomethod:

Genom att samla, välja ut och reflektera kring ett urval arbeten i portfolion blir eleverna mer uppmärksamma på vad de arbetar med, liksom på varför de samlar och väljer ut som de gör, och därmed medvetna om vad dessa arbeten står för i deras eget lärande. Eleven uppmanas att reflektera kring vad som finns i portfolion och varför det finns där och hur kunskaper vunnits och hur gjorda erfarenheter kan vägleda det fortsatta arbetet.
(Ellmin 2000, s. 29)

3.3 Portfölj inom musikundervisningen

I mitt sökande har jag inte hittat någon som har försökt använda sig av portföljmetoden i musikundervisningen. Dock så används en modifikation på portfölj inom musik, i den metoden läggs egna referenslåtar in för att visa vad man kan, precis som modeller eller fotografer gör med sina bilder. Detta är alltså en ljudlig portfölj, men då i bemärkelsen som en visningsportfölj för andra eller som ett musikaliskt CV vilket är min egen uppfattning om hur musiker gör idag. Men i undervisning i ämnet musik har jag som nämnt inte hittat någon som har använt sig av metoden, eller åtminstone inte medvetet använd sig av metoden.

Dock tror jag att det omedvetet används i mindre skala i skolan eftersom de flesta skolorna jag har varit på har tillgång till inspelning, samt att det ofta finns tillgång till kameror för att kunna filma. När man filmar eller spelar in ensemblesammanhang skulle det kunna ses som ett sätt att jobba med portfölj inom musiken. Det vill säga när en lärare eller elev spelar in eller filmar vid olika repetitioner med syfte att förbättra ensemblens prestation. Vilket då blir en enklare form av att jobba med portfölj inom musikundervisningen. Tanken med portföljmetoden brister dock då det inspelade/filmade materialet oftast inte följs upp av kommentarer och reflektioner, vilket i sin tur därför inte kan benämnas som ”riktig” portföljmetod. Jag vet inte varför det inte är någon som har anammat arbetet med portföljmetoden inom musik, en möjlighet kan vara att lärarna inte har kommit i kontakt med metoden då det är ett relativt nytt arbetssätt i Sverige. Andra länder så som USA, Nya Zeeland och England har använt sig av metoden tidigare men då främst inom språk och matematik (Taube 1997, Ellmin 2000).

Inom musikämnet har läraren istället låtit eleverna reflektera för att ”lära att lära” (Ellmin 2000) men det dokumenteras sällan, vilket i sin tur gör att eleverna inte kan gå tillbaka för att se hur de gjorde eller hur de tänkte. Vidare blir det då ingen egen reflektion hos eleverna. Det är den biten som jag tror skulle gynna elevernas musikaliska utveckling.

3.4 Musikalitet

Vidare beskrivs musikalitet för att förenkla dess tolkning i arbetet.

Eftersom jag ska försöka mäta elevernas utveckling i musikalitet kommer jag i det här avsnittet beskriva musikalitet enligt Nationalencyklopedin:

Ofta avses olika förmågor av betydelse i musiksammanhang, som att uppfatta skillnader mellan tonhöjder, klangfärger, rytmer, tonföljder, ackord o.d., vilka prövas i s.k. musikalitetstester. Vidare framhålls förmågan att föreställa sig musikaliska förlopp samt att uppfatta och påverkas av deras känslomässiga karaktär. Musikalitet behöver däremot inte förutsätta egen musikutövning. Musikalitet kan även avse en positiv inställning till musik och att musik fyller viktiga behov för individen. Man kan sålunda vara musikalisk på många olika sätt, vare sig man är lyssnare, utövare eller skapare av musik. Synen på musikalitet kan påverkas av synen på musik i allmänhet och vara kulturberoende, men i sin vidaste mening kan musikalitet förstås som mottaglighet för sådan kommunikation som sker i form av musik.

Nationalencyklopedin

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/musikalitet> (hämtad 2016-04-12)

I början benämner encyklopedin att en person som är musikalisk ska uppfatta skillnader mellan tonhöjder, klangfärger och så vidare. Att uppfatta skillnader mellan tonhöjder och klangfärger benämner jag som gehör. Ett musikaliskt gehör. För att vara musikalisk ska också personen kunna uppfatta den känslomässiga karaktär som vald musik återspeglar. Jag vill dock i enighet med encyklopedin poängtera att för att vara musikalisk behöver personen inte utöva någon form av musik för att vara en musikalisk person. Men jag anser att har personen ett välutvecklat gehör är personen också musikalisk. Något som jag tycker är väsentligt för att vara musikalisk är också genrebaserat, att man har vetskap om vilken typ av musik som hör till vilken genre. Jag kommer att fokusera på hur elevens musikaliska kunskapsutveckling sker via reflektion med hjälp av portföljmetoden.

4. Metod

Jag har använt mig av en kvalitativ forskningsmetod med observation och intervju. Jag har tittat på två olika ensemblegrupper på två olika gymnasieskolor i södra Sverige. Jag valde att endast göra studien på två gymnasieskolor då arbetet har en begränsad tidsram. Nedan förklarar jag vidare hur nämnda metoder används och hur jag använt mig av just portföljmetoden inom ämnet ensemble.

4.1 Forskningsmetod

Jag bestämde mig för att använda mig av den kvalitativa (tolkande) forskningsmetoden då den lämpar sig bäst för studien.

I undervisningsforskningen dominerade de kvantitativa metoderna fram till 1960-talet i England och till 1970-talet i USA, Australien och Tyskland. Men så sent som på 1970-talet var det ständigt konflikt mellan dessa två metodiska traditioner; man kallade den för "hårddata kontra mjukdata", "vetenskapligt kontra intuitivt" och "forskning kontra journalistik". Beteckningarna säger mycket om vilken typ av forskning som hade högst status. (Dysthe 1996, s. 21)

In på 1980-talet hittade tillslut den kvalitativa forskningen sin rätta plats menar Dysthe (1996). Den kvalitativa metoden rör framförallt människors upplevelser och deras syn på verkligheten.

Mitt intresse ligger i att beskriva, tolka och förklara vad lärare och elever har för upplevelse av portföljmetoden i ensembleundervisningen. Vidare blir mitt sätt att få veta hur dessa upplevelser tog form genom att använda mig av observationer och semistrukturerade intervjuer. Den data jag kommer att analysera utgörs alltså till stor del av ord och beskrivningar, det vill säga beskrivningar som är en sorts egenskap. Det är dessa egenskaper jag kommer att analysera för att på så sätt se om portföljmetoden i ensembleundervisningen är en relevant metod att använda sig av inom musikundervisning.

4.1.1 Observation

För att jag skulle kunna bilda mig en uppfattning av och om ensembleundervisningen på de olika skolorna. Jag förde fältanteckningar (ett löpande protokoll), vilket innebar att jag antecknade om det var något som utmärkte sig, och för ha min egen uppfattning om vad som hände under de olika ensemblelektionerna. Observationerna var helt ostrukturerade.

4.1.2 Intervjustudie

Jag använde mig av kvalitativa intervjuer med både lärare och elever för att få fram båda sidors uppfattning om huruvida portföljmetoden i ensembleundervisningen skulle kunna gynna elevernas musikaliska kunskapsutveckling inom ämnet ensemble. Frågorna som jag ställde under intervjuerna var öppna (berätta hur) frågor, och jag uppmuntrade att de själva skulle utveckla sina svar. Backman (1998) påpekar att frågor som ställs i kvalitativ forskning ofta kan kopplas till en verklighetsanknuten eller applicerad situation:

I den kvalitativa ansatsen härrör, som redan påpekats, frågan ofta från en praktisk eller tillämpad situation. Det rör sig då vanligen om "hur- och varför"-frågor.

(Backman 1998, s.51)

Kvale (1997) talar om den kvalitativa intervjun som ett samtal vilket är en grundläggande form av mänskligt samspel, eftersom människor ständigt talar med varandra genom att ställa och besvara frågor. Genom ett sådant samspel får vi veta om varandras erfarenheter, känslor och förhoppningar. Då jag använder mig av en kvalitativ intervju så handlar det om att försöka förstå och tolka intervjupersonens åsikter och/eller situationer. Wallén (1996) menar att det är viktigt att medvetandegöra och lyfta fram vilka ställningstaganden som min tolkning vilar på: "Den som tolkar har en *förförståelse* i form av språklig och kulturell gemenskap. Denna förförståelse behöver också artikuleras och göras medveten." (Wallén 1996, s. 33). Mina intervjuer gjordes på respektive skola i ett rum där elev och lärare kände sig trygga för att mina intervjupersoner inte skulle få någon yttre påfrestning.

Enligt Patel och Davidsson (2011) utformas frågorna i den kvalitativa intervjun som öppna för att på så sätt komma åt så öppna (breda och personliga) svar som möjligt från intervjupersonen. De öppna svaren ligger i linje med studiens syfte. Utformandet av intervjuerna gjordes genom ett intervjuschema (se bilaga 1). Trost (2010) skriver att det inte behöver vara färdigt formulerade frågeformulär för att utföra en kvalitativ intervju. Istället så utgår jag ifrån ett som nämnt intervjuschema med frågeteman för att låta den som blir intervjuad styra över frågeföljden. Genom det menar Trost (2010) att intervjusvaren blir mer öppna. Trost (2010) påpekar också att intervjuguiderna måste vara jämförbara, men absolut inte identiska. Utifrån ovan nämnda punkter ansåg jag att det vara en bra metod att använda då jag ville få fram mina intervjupersoners tankar och idéer.

Eftersom jag ville ha så öppna svar som möjligt så följdes inte ordningen på frågorna fullt ut, detta eftersom jag precis som Trost (2010) påpekar ville vara lyhörd och anpassade nästa fråga till det föregående svaret. Det passade också väldigt bra att använda sig av ett intervjuschema eftersom jag hade samma teman till både elev och lärare, jag kunde på så sätt formulera frågorna olika beroende på om det var elev respektive lärare jag pratade med och efter det då kunna sammanställa intervjuerna i de olika teman som intervjuerna bestod av.

4.1.3 Lärarintervjuer

Jag har valt att även ha med intervjuer med elevernas lärare i min studie. Detta för att få ett lärarperspektiv på elevintervjuerna. Det är relevant för undersökningen att se om lärarens bild stämmer överens med elevens egen reflektion eller om dem kunde se olika ut.

4.1.4 Analysering av intervju och observation

Jag spelade in en ljudupptagning av intervjuerna parallellt som jag förde anteckningar. Med mina anteckningar och ljudupptagningen kunde jag sedan göra en sammanfattning av intervjuerna. Efter att alla intervjuer var gjorda och jag sammanställt intervjuerna så sorterades svaren in i min skapade intervjuguide. De olika intervjuerna fick en egen färg för att underlätta analysen. Enligt Trost (2010) har sin metod en stor fördel eftersom det oväsentliga naturligt sällas bort och materialet blir mer lätthanterligt. När jag sedan ska koda den kvalitativa data som samlats in skriver Trost (2010) om tre olika nivåer. Den första nivån är att fokusera på det enstaka ordet, den andra nivån är att fokusera på de olika meningarna eller fraser, för att sist fokusera på hela intervjun. Med andra ord så började jag med att se till vad det var som menades med enstaka ord, för att sedan gå över till att tolka meningar och fraser. Därefter såg jag till hela intervjun för att sätta ihop den helheten med orden och meningarna. Jag har dock varit försiktig med att inte övertolka den insamlade datan, precis som Trost (2010) menar att det finns en lätthet att "läsa mellan raderna" (Trost 2010, s. 152) vilket jag har varit noga med att undvika med hänsyn till intervjupersonerna. Efter att jag hade sammanfattat intervjuerna och tolkat dem så fick även de intervjuade chans att läsa igenom min sammanfattning för att eventuellt kommentera om det var något som jag missuppfattat.

Observationen var ett bra hjälpmedel då jag kunde ställa följdfrågor till berörd elev om vad som hade hänt under ensemblelektionen. Mina anteckningar från observationen var också till hjälp för att styrka min bild av ensemblelektionerna emot det som framkom under intervjuerna för att på så sätt kunde jag jämföra mina anteckningar med det som hade sagts under intervjuerna. Mina observations anteckningar var också till stor hjälp under resultatet, jag kunde då återgå till anteckningarna för att se hur ensemblelektionerna hade utvecklats. Eftersom att observationerna var helt ostrukturerade var mängden väldigt varierande, också för att jag ibland var tvungen att hjälpa till i ensembleundervisningen.

4.2 Uppdelning av ensembler

Jag delade upp ensemblerna på så sätt att ena skolans ensemblegrupp fick fortsätta sin ordinarie undervisning som vanligt. Den andra ensemblegruppen kunde jag följa mer intensivt då det var på den skolan som min VFU (verksamhetsförlagd utbildning) var på. Det föll sig naturligt att det blev den skolan som fick testa portföljmetoden i ensembleundervisningen. Jag valde att endast göra studien på en skola för att sedan kunna jämföra om det blev någon större skillnad på elevernas musikaliska kunskapsutveckling. Självklart finns andra variabler att ta i beaktning så

som tidigare erfarenhet m.m. Det är dock något jag tagit hänsyn till i mitt resultat och i min diskussion.

Jag hade en kontinuerlig diskussion med ensemblelärarna i de båda ensemblegrupperna, eftersom de känner eleverna sedan tidigare och kunde påpeka ifall det var något som stod ut utöver det vanliga. Lärarna fick helt enkelt fungera som mina extra ögon och öron.

4.3 Avgränsning och etik

Studien är gjord under vårterminen 2016. Undersökningen gjordes vid två gymnasieskolor med inriktningen Estetiska programmet musikinriktning. En önskan hade varit att använda sig av ytterligare två skolor en studie på fyra skolor hade ökat studiens validitet. Dock fick jag ta beslutet att hålla mig till två skolor för att hinna analysera det insamlade materialet ingående. Även intervjuerna är begränsade till en lärare och elev per skola på grund av ovanstående motivering.

Min studie görs som nämnt på två gymnasieskolor i södra Sverige. Jag kommer inte att benämna varken skola, lärare eller elev vid namn av etiska skäl. Jag kommer därför att benämna de olika skolorna för: *skola X* och *skola Y*.

Skola X använder sig inte av portföljmetoden. *Skola Y* i sin tur blir den som får testa på metoden. För enkelhetens skull hör lärare och elev X till skola X och lärare och elev Y hör till skola Y. Skolor, elever och lärare har fått ge sitt medgivande till studien innan dess start och har under hela processen när som helst kunnat få att upphöra sin medverkan i enhet med vetenskapsrådets etiska riktlinjer (Vetenskapsrådet 2015). Under de pågående intervjuerna blev inte intervjupersonerna utsatta för några yttre påfrestningar eller påverkan. Efter att jag hade ställt mina frågor så togs svaren emot utan någon underliggande värdering, vilket också av i enlighet med vetenskapsrådets riktlinjer för kvalitativa intervjuer (Vetenskapsrådet 2015). Efter att jag hade sammanfattat intervjuerna och tolkat dem så fick även de intervjuade chans att läsa igenom min sammanfattning för att eventuellt kommentera om det var något som jag missuppfattat.

Materialet i elevernas portföljer var inte på något sätt betyggrundade för eleverna, utan enbart till intresse för min studie. Självklart påverkades eleven som deltog i studien, och kunde visa på kunskapsutveckling, mestadels i sin egen reflektionsförmåga och sitt eget självförtroende. Då studien gjordes på raster hade elevens lärare inte möjlighet att delta vid alla tillfällen. Därför kunde inte heller det som framkom under min och elevens diskussioner tas med av elevens lärare. Tidsaspekten är det som kan ses som negativt med metoden, då eleverna och lärarna inte kan gå miste om speltiden eftersom alla parter anser det vara det väsentliga i ensembleundervisningen.

4.4 Inledning av portföljmetoden

Eleverna fick en introduktion av mig om hur portföljmetoden skulle fungera i ensembleundervisningen samt om varför jag valt att göra just denna studie. Studien var som nämnt frivillig. Elev Y fick i uppgift att skriva i sin portfölj efter varje ensemblelektion. Elev Y hade då fått vara med och bestämda frågor som eleven skulle reflektera över. Innan studien startade fick elev Y titta igenom frågorna för att se att eleven förstått dem rätt eller ville lägga till eller ta bort någon fråga. Hela presentationen och frågorna finns som bilaga (se bilaga2).

Tanken var att eleven själv skulle få fundera igenom och använda sig av sina egna tankar så långt som möjligt och att frågorna endast skulle fungera som ett stöd för skrivandet. Under ett antal tillfällen uppkom det en gruppdiskussion kring begreppet musikalitet och hur dess utveckling kunde se ut.

Jag förstod ganska snabbt att precis som Taube (1997) och Dysthe (2002) påpekar att portföljmetoden är en metod som tar tid att initiera, speciellt för mig som kommer som utomstående och inte är undervisande lärare åt klassen i vanliga fall. Jag uppmuntrade därför den kontinuerliga diskussion kring portföljmetoden som uppstod mellan mig och eleverna. Taube (1997) nämner att portföljmetoden är ett arbete som ska göras tillsammans med eleverna, för att höja elevernas motivation och få dem att hitta sina egna mål. Hon nämner också att forskning om motivation hos människor säger att vi presterar som bäst om vi får skapa egna mål som är meningsfulla för oss själva. Taube menar att i och med portföljmetoden så kommer eleverna att hitta sina egna mål, vilket kan göra dem mer meningsfulla.

Den tidigare forskningen säger också att det finns lika många olika portföljmetoder som det finns lärare. Med det menar de att det är läraren och klassen som skapar sin egen metod (Taube 1997, Dysthe 2002, Ellmin 2000). Därför behövde jag hitta en egen variant på portföljmetoden och vara tydlig med vilken riktning jag ville ta med den.

4.4.1 Dokumentationen av portföljmetoden

Portföljmetodiken är i stor utsträckning avsedd för språkutveckling då läs- och skrivfärdigheter är enklare att mäta. Min utmaning i det hela blev att försöka hitta ett bra tillvägagångssätt på hur man kan jobba med det i ensembleundervisningen. Framförallt måste jag och eleverna ha klart för oss vad det är vi vill få ut av metoden.

Min tanke var att ha en digitalportfölj (samla elevernas kommentarer och ljud/film-klipp digitalt) och på så sätt ge eleverna möjlighet att spela in sig själva på olika sätt. Då kan eleven med hjälp av sitt instrument, egna ord och beskrivningar förklara vad dessa menar. Med den metoden hoppades jag att eleverna skulle få en större förståelse för och inblick i sitt eget musicerande. För att sedan kunna verbalisera och uttrycka vad som behövde göras för att en progression skulle kunna ske. En reflektion på många plan helt enkelt, vilket också skulle svara för kunskapskravet: ”Eleven värderar det musikaliska resultatet med enkla omdömen och diskuterar översiktligt åtgärder för att utveckla repetitionsarbetet. Eleven diskuterar översiktligt och föreslår något tolkningsalternativ.” (Skolverket 2011, s.8) Men även kunskapskravet ”Eleven förbereder och leder instudering av komplex repertoar i styrda situationer.” (Skolverket 2011, s. 9). Med det menar jag att eleverna ska kunna framföra kritik på ett sätt som gör att andra elever förstår vad som menas, kunna leda en ensemble på ett så effektivt sätt som möjligt utan att någon tar illa vid sig. Tanken var alltså att använda portföljmetoden mer som ett utvärderingsinstrument.

5. Genomförande av studien

Jag startade min studie med att presentera metoden för en klass på skola Y. De flesta eleverna ville vara med i studien så jag bad lärare Y att välja ut en elev som denna tyckte passade för studien. Dock insåg jag snabbt att under ensemblelektionerna fanns ingen tid för egen reflektion hos eleverna utan studien fick alltså ta sin plats på elevens fritid efter lektionens slut.

Jag hade tänkt mig att eleverna skulle kunna reflektera och lägga in dokument och film/ljudklipp i en dropboxmapp men det visade sig inte vara något smidigt system. Det passade helt

enkelt inte metoden eller var till någon hjälp varken för mig eller eleverna. Jag fick tänka om och insåg då att det behövs ett mer effektivt sätt att samla in dokumentation på. En digitalplattform hade varit att föredra, jag fick en tanke om att använda mig av facebook (en social hemsida där det är möjligt att interagera med andra) som digitalplattform, men av etiska skäl valde jag att inte använda facebook.

Eftersom eleven inte hade nog med tid under själva ensemblelektionen bestämde jag och eleven oss för att sitta efter ensemblelektionen för att diskutera och reflektera över dess innehåll. Vid några tillfällen hade vi något inspelat från ensemblelektionen att prata om, men oftast diskuterade vi det som de övat på och gått igenom under lektionen. Eleven fick reflektera över sin prestation under ensemblelektionen och dokumentera det. Ibland dokumenterades det skriftligt och ibland via en inspelning. Reflektionerna jag ville komma åt med tanke på den korta tiden vi hade var korta och koncisa reflektioner, som eleven kunde försöka följa upp på nästa lektion. En fråga som var bra att ställa eleven var: ”var någonting svårt?” Denna fråga ställdes för att få eleven medveten om vad eleven tyckte var svårt under ensemblelektionen för att på så sätt också få en medvetenhet hos eleven om vad som var lite svårare. Med hjälp av den frågan skapades i sin tur en medvetenhet hos eleven om vad det var som var svårt och skulle då genererar eleven till att lägga extra fokus på det som eleven själv definierade som svårt vid nästa ensemblelektion. saker som eleven kunde definiera som svårt var väldigt varierande, ibland var det vissa partier i en låt, och ibland var det hur man skulle förhålla sig till andra klasskamraters beteende.

6. Resultat

Nedan presenterar jag först intervjuerna med lärarna, därefter intervjuerna med eleverna. Alla intervjuer har sammanfattats och är uppdelade i temaområdena *ensemble*, *musikalitet* och för lärare Y och elev Y *portföljmetoden*. Vidare ställer jag lärarnas intervjuer mot varandra och visar på skillnader och likheter, behandlar slutsatserna av resultatet och ställer dessa mot forskningsfrågorna. Elev intervjuerna följer samma ordning.

6.1 Lärare X

I kommande avsnitt presenteras intervjun av lärare X i de olika temaområdena. Avsnittet avslutas med en kort sammanfattning av hela intervjun.

6.1.1 Ensemble

Lärare X menar att hen har stor erfarenhet av ensemble då hen började spela i tidigt tonår. Vidare har hen spelat i olika konstellationer och spelar än idag i varierade ensembler. Definitionen av ensemble enligt lärare X är att spela mycket med varandra, med andra ord den sociala interaktionen och att utvecklas på sitt instrument. Jag ställer frågan om erfarenheten inom ensembleundervisning och får svaret att lärare X upplever det som svårt att inte ta med sig sina egna erfarenheter av ensemble in i undervisningen. Hen menar att genom att hen spelat så mycket själv då har fått kunskaperna om hur man instuderar på det effektivaste sättet. Svårigheten i ensembleundervisningen menar lärare X är att få till den sociala interaktionen, att få eleverna att samarbeta på bästa sätt och hitta drivkraften hos eleverna för att vilja utvecklas tillsammans. Metoder som används frekvent under lärare X:s ensembleundervisning är att lyssna mycket på musiken som man ska instudera i undervisningen. Styrdokumenten till ensemble anser lärare X är många moment som skulle komma till större rättvisa i andra ämnen. Då lärare X anser att ensemble är så mycket mer än att till exempel kunna läsa noter.

6.1.2 Musikalitet

Under temat musikalitet talar lärare X mycket om erfarenhet, och då är det erfarenhet i bemärkelsen att lyssna på musik. På så sätt menar hen att man får en kunskapsbank på hur musiken låter och då specifik i den genren som man utövar i första hand. Lärare X säger också att musikalitet är kulturbetingat, med det menas om man fått med sig mycket musiklyssnande sen barnsben. Lärare X menar att en sådan barndom ger mycket ”gratis” inom musikalitet. Lärare X poängterar även att ett bra gehör anses väldigt fint när man pratar om musikalitet. Lärare X anser även att den allmänna synen på musikalitet stämmer överens med hens egna.

6.1.3 Sammanfattning

Lärare X anser att ensemble till största del handlar om den sociala interaktionen och att hens tidigare erfarenhet av ensemble blir en del av undervisningen. Enligt lärare X är musikalitet en erfarenhet som man erfar.

6.2 Lärare Y

I kommande avsnitt presenteras intervjun av lärare Y i de olika temaområdena. I detta avsnitt finns också intervjufrågor angående portföljmetoden i ensembleundervisningen. Avsnittet avslutas med en kort sammanfattning av hela intervjun.

6.2.1 Ensemble

Lärare Y har stor erfarenhet av ensemble. Hen har tidigare spelat i många olika mindre ensembler men också i ett antal orkestrar. Lärare Y definierar ensemble som en gemensam andning och att det handlar om att ge och ta impulser. För att kunna skapa en energi i musiken så måste varje individ i ensemblen ha vetskap om sin del av den. Lärare Y menar också att ensemble består av många olika lager, det är till viss del den sociala delen, men också den musikaliska, att man kan utnyttja instrumenten i en ensemble på varierade sätt för att skapa olika klangfärger. Lärare Y ser ensemble som ett eget instrument, till exempel om man sätter ihop varierade instrument kommer de då att låta som ett helt nytt enskilt instrument. När lärare Y får frågan om ensemble i undervisningen så pratar hen om att det finns vissa roller i ensemblen, att man antingen kan vara en ledare eller en följare. Men då är det viktigt att alla har tillit till dem som är med i ensemblen. Utan tillit så kommer inte eleverna att lyssna på det som sägs vilket kan leda till missförstånd i musiken. Lärare Y anser att det är ofrånkomligt att inte ta med sig sina tidigare erfarenheter inom ensembleundervisningen och poängterar att ju fler erfarenheter man har desto mer handlingsutrymme har man som lärare. På det sättet blir ensemblen mycket mer intressant, annars kan det bli en monoton undervisning. Lärare Y menar också att det är väldigt viktigt för eleverna att känna uppskattning, och att deras prestationer blir bra. Metoder som är förekommande i lärare Y:s undervisning inom ensemble är att försöka att inte prata så mycket för att istället låta eleverna testa på själva. Den metoden tror lärare Y är den mest effektiva för elevernas utveckling. Lärarrollen inom ensemble anser lärare Y är att ta hand om problematiken som kan uppstå och att bygga en god relation till eleverna som vilar på tillit och respekt. När lärare Y får frågan om styrdokumentet till ensemble menar lärare Y att det finns en problematik kring styrdokumentet, den problematiken handlar till stor del om att undervisningen kan tendera att bli detaljstyrd. Det menar lärare Y är negativt, att om det händer så kommer musiken i andra hand, och på sätt blir inte undervisningen relevant.

6.2.2 Musikalitet

När lärare Y talar om musikalitet menar hen även här att det handlar om olika lager. För att vara musikalisk kan man vara en person som hittat sin roll i musiken och är behaglig att jobba med,

en sådan person kan också ge andra utrymme i musiken. Musikalitet är också att ha kunskap om de olika generna alltså att ha lyssnat mycket på en specifik genre eller flera genrer. Genom genrekunskapen kan också den konstnärliga utforskande förmågan få näring. Den allmänna synen på musikalitet anser lärare Y vara att man har ett uttryck i musiken oavsett vilken genre som spelas. Lärare Y avslutar temat musikalitet med att säga att det handlar om att ”ha mycket i bagaget”, det vill säga, att man har stor erfarenhet av att lyssna på och spela musik.

6.2.3 Portföljmetoden

Lärare Y börjar med att referera till Olle Zandén när vi pratar om portföljmetoden i ensembleundervisningen, för att poängtera att man ska ackompanjera sin undervisning i musik med ord och begrepp. Detta för att eleverna ska öka sin begreppsförståelse i musikämnet genom att föra in både reflektion och begrepp in i undervisningen. Lärare Y anser att portföljmetoden i ensembleundervisningen är en utvecklande metod för eleverna. Lärare Y poängterar också att det är naturligt att samla sina verk, till exempel lead sheets (en typ av notation som visar specifika elementen i en låt, så som melodi, text och ackord), och inspelningar just den delen är redan naturlig för lärare Y. Lärare Y är positiv till att en reflekterande del skall införas som komplement, det är ett effektivt sätt för eleverna och läraren att se vad som har gjorts, och hur det gjordes. Men lärare Y poängterar även att det är väldigt beroende på hur man ställer frågorna till eleverna. Det är viktigt att de är genomtänkta så att man som lärare inte tappar eleverna och syftet med portföljmetoden. Lärare Y menar också på att det är väldigt viktigt att man har ett fungerande portföljunderlag, till exempel skulle man kunna ha en plattform på internet som alla elever kommer åt, så att lärare och elever har möjlighet att kommentera. Då skulle portföljmetoden i ensembleundervisningen bli mer användbar menar lärare Y. Lärarens roll enligt lärare Y är att ge förslag på vad som ska reflekteras över till eleverna och försöka få dem att inse själva vad det är som behöver göras för att nå så långt som möjligt. Lärare Y anser att det är en gynnsam metod då eleverna får en större självkänsla och att det blir en bra dialog mellan lärare och elev för att se kunskapsutvecklingen, en feedback som är gynnsam för eleverna eftersom att de själv får se sin portfölj och få den speglad av läraren. Lärare Y anser att portföljmetoden i ensembleundervisningen med stor sannolikhet gynnar eleverna i sitt dagliga musicerande. Lärare Y avslutar intervjun med att säga att man måste våga misslyckas som lärare och pedagog för att kunna utvecklas själv, och därefter hitta nya vägar i undervisningen.

6.2.4 Sammanfattning

Lärare Y ser ensemble som ett eget instrument då olika individer spelar tillsammans för att låta som ett. Det är den sociala interaktionen som gör att det blir en gemensam andning som skapar musik. När lärare Y tar upp musikalitet så är det främst riktat mot olika genrer, att kunna de olika genrererna som man spelar för att veta vad man får och inte får göra inom vald genre. Lärare Y ser portföljmetoden i ensembleundervisningen som en god pedagogisk möjlighet som skulle kunna gynna eleverna.

6.3 Skillnader och likheter mellan Lärare X och Lärare Y

Nedan presenteras skillnader och likheter mellan lärarna utifrån de olika temaområdena. Sist diskuteras portföljmetoden i ensembleundervisningen.

6.3.1 Skillnader och likheter under temat Ensemble

Likheterna är många lärarna emellan, båda lärarna poängterar att den svåra biten i ensemble är just den sociala delen. Att få alla elever att hitta en egen drivkraft, och kunna samarbeta på ett effektivt sätt. Båda lärarna menar att det inte går att bedriva undervisning i ensemble utan sina

egna erfarenheter av ensemble, det beror mycket på att det är erfarenheten som lärarna själva har präglat dem som musiker och i förlängningen som lärare. Utan sin egen kunskap och erfarenhet av ensemble skulle lektionen bara bli en teoretisk lektion om hur eleverna kan göra när eleverna deltar i ensemble. Lärare Y uttryckte sig så här när vi pratade om erfarenheter i undervisningen. ”Ju fler erfarenheter man har desto mer handlingsutrymme får du på något vis, du vet vad som är fel, du hör, du känner igen, det här måste vi jobba på det här sättet för att komma åt.” vilket sammanfattade bra vad båda lärarna menade med att ha erfarenhet. Då lärare X sa: ”Jag tror det är svårt för en vanlig dödlig att inse att man måste spela flera timmar om dagen i flera års tid för att kunna utveckla sin musikalitet.”

6.3.2 Skillnader och likheter under temat musikalitet

Båda lärarna har relativt lika syn på musikalitet, båda refererar till att man ska ha lyssnat mycket på musik och båda anser att musikalitet är genre relaterat, och menar då att man ska veta vad som ingår i genren och vad som inte hör hemma i genren. Båda lärarna poängterar också att gehöret ofta är ansett som en musikalisk egenskap. Lärarna tror också att den allmänna synen på musikalitet stämmer bra överens med deras egna, men lärare Y tillägger också att allmänheten anser att man ska ha ett eget uttryck i musiken för att vara musikalisk.

6.3.3 Portföljmetoden utifrån ett lärarperspektiv

Om just portföljmetoden i ensembleundervisningen skulle gynna eleverna ansåg lärare Y att metoden skulle ha och har en positiv effekt på eleverna. Enligt lärare Y är portföljmetoden i ensembleundervisningen bra för att eleverna får se den kunskapsutvecklingen som sker, och menar då på att det kommer stärka deras självkänsla och på det sättet blir eleven en bättre musiker. Lärare Y berättade också att en bra digitalplattform för eleverna är relevant för att kunna ha en välfungerande portföljmetod i ensemble för att underlätta för eleverna och lärare. Man vill samla allt i någon digitalplattform. Lärare Y menar också att det kan vara svårt att komma åt att bygga upp självkänslan hos eleverna i undervisningen men menar på att det blir lättare när man kan visa på elevens kunskapsutveckling genom portföljmetoden. Får man också se kunskapsutvecklingen menar lärare Y att det blir en bättre dialog mellan elev och lärare. Läraren får en möjlighet att visa eleven hur det gick i olika moment, det blir helt enkelt lättare att peka på vad som är bra och vad som behöver förbättras. Lärare Y var försiktigare att prata om styrdokumentet till ensemblen, då lärare Y menar på att det kan bli en undervisning som inte är relevant om man bara försöker checka av kunskapskriterierna i undervisningen. I portföljmetoden menar lärare Y att det är viktigt hur man utformar frågorna så att de ligger på en nivå som är förståelig för eleverna. Något som lärare Y tar upp när hen pratar om lärarens roll i portföljmetoden är att läraren ska hjälpa eleverna att bryta ner informationen, lärare Y anser dock att det är i enighet vad dem som lärare redan gör.

6.4 Slutsatser

Nedan presenteras en sammanställning av lärarintervjuerna ställda emot forskningsfrågorna.

6.4.1 På vilket/vilka sätt påverkas elevens musikaliska utveckling av portföljmetoden?

Den största påverkningsfaktorn anser lärare Y vara att eleven får en större inblick i sin egen kunskapsutveckling och på så sätt får en större självkänsla vilket är positivt både för eleven men också för läraren och ämnet. Metoden hjälper även läraren att se och föra en dialog med eleven som på så sätt gynnas mer av att kunna reflektera kring sina tidigare kunskaper tillsammans med de nyfunna och på så sätt bli mer självsäker på vad denna kan. En negativ aspekt av metoden kan vara att eleven inte hittar motivation till att reflektera. Detta kan påverka elevens uppfattning om

ensemble negativt. Men lärare Y menar på att man får vara noggrann med hur man ställer frågorna till eleverna. Lärare X däremot menar att eleverna måste få konkreta exempel på vad det är som ska göras, och specifikt om dem ska kunna reflektera, ”För att reflektera så behöver man oftast ha något att jämföra med.” menar lärare X. För att eleverna ska kunna påverkas positivt menar alltså lärare X att läraren måste ge något konkret att jämföra med. Vilket kan bli svårt eftersom att det är elevens egna musikaliska utveckling det ska reflekteras över.

6.4.2 Hur kan eleven få en större inblick i sitt eget musicerande med hjälp av portföljmetoden?

Enligt lärare Y får eleven en tydligare bild av sin egen kunskapsutveckling och med det så ser även eleven vad som behöver förbättras för att uppnå den nivå som eleven vill. Eleven får också med metoden något att gå tillbaka till för att se hur man gjorde i specifika situationer, på så sätt kan eleven välja att antingen gå en annan väg för att bredda sina kunskaper, eller välja vägen som eleven vet fungerar. Det är även en bra metod för eleverna genom att eleven får reflektera över sitt egna musikaliska uttryck. Lärare X ansåg att eleverna får en inblick i sitt musicerande av att spela mycket ihop, då eleverna kan få bekräftelse från läraren men också av andra elever. För att eleverna ska komma åt den kunskapsnivå som eleverna själva vill nå måste eleverna också inse som lärare X uttryckte sig ”att man måste spela flera timmar om dagen i flera års tid för att kunna utveckla sin musikalitet.” och menar då också på att det inte finns några genvägar för att bli en bra musiker.

6.5 Elev X

I kommande avsnitt presenteras intervjun av elev X utifrån de olika temaområdena. Avsnittet avslutas med en kort sammanfattning av hela intervjun.

6.5.1 Ensemble

Elev X anser att ensemble är givande på många olika sätt, att det är där man kan pröva sina musikaliska kunskaper, till exempel genom att arrangera om låtar. Elev X tycker också att ämnet är ett mycket socialt ämne, den sociala interaktionen upplever elev X som positivt. I skolan så anser elev X att ensemble är ett mycket bra ämne, det är skönt att få ett avbrott från kärnämnen och få ägna sig åt att endast spela musik. Elev X poängterar att det är väldigt viktigt att vara engagerad och aktiv under ensembleundervisningen. Elev X har i nuläget inte reflekterat så mycket över styrdokumentet eller de mål som är satta för kursen.

6.5.2 Musikalitet

När elev X talar om musikalitet så menar hen att man ska behärska sitt instrument för att vara musikalisk. Elev X poängterar också att det är viktigt med ett personligt musikaliskt uttryck samt att vara ”allmänbildad inom musik”, det vill säga att kunna mycket om genrer och olika instrument. Elev X tar också upp att om man behärskar flera olika instrument så är det en egenskap för stor musikalitet. Elev X anser också att den allmänna synen på musikalitet stämmer bra överens med hens egna.

6.5.3 Sammanfattning

Elev X anser att ensemble är ett ämne där man utvecklas musikaliskt och har en social interaktion med sina medmusikanter. Elev X anser också att det är ett skönt avbrott från de övriga ämnena i skolan. När elev X definierar musikalitet så anser elev X att musikalitet är när man har ett musikaliskt uttryck och kan behärska ett eller flera instrument.

6.6 Elev Y

I kommande avsnitt presenteras intervjun av elev Y utifrån de olika temaområdena. I detta avsnitt finns också intervjufrågor angående portföljmetoden i ensembleundervisningen. Avsnittet avslutas med en kort sammanfattning av hela intervjun.

6.6.1 Ensemble

Elev Y sammanfattar ensemble som att det är under ensemblelektionerna man lär sig att samspela med varandra och utvecklas på sitt instrument. Elev Y påpekar också att det är en bra erfarenhet för framtiden eftersom man får lära sig att samarbeta med andra och ta eget ansvar för att bidra med sin del i musiken. Det är även under ensemblelektionerna som elev Y har fått en djupare relation till sitt instrument då hen påpekar att det har blivit en mycket mer positiv inställning till sitt instrument efter att hen har börjat spela i ensemble. Lärarens roll i ensembleundervisningen anser elev Y ska vara att finnas till hands för att hjälpa till och säga vad eleverna behöver jobba på för att eleverna ska kunna utvecklas maximalt. Metoder som är förekommande enligt elev Y är att de ska lyssna på låtar som sen ska framföras. Elev Y säger sig självt i nuläget ha dålig insikt om vad styrdokumentet säger om kursen men känner inte heller någon oro över det. Elev Y ifrågasätter också hur man kan göra fel i ensemble om man är närvarande och gör det som ska göras.

6.6.2 Musikalitet

När elev Y talar om musikalitet så anser hen att någon som är musikalisk är någon som kan grunderna i musik. Med grunderna menar elev Y den teoretiska delen av västerländsk musik. Har man den kunskapen och dessutom kan överföra den till olika instrument är man per definition musikalisk enligt elev Y. En annan aspekt av musikalitet enligt elev Y är att man kan höra vad som låter bra i en låt och har ett bra gehör. Den allmänna synen på musikalitet anser elev Y vara att man är udda som människa (en person som är eljest utifrån den allmänna synen) när man är musikalisk. När hen pratar vidare om den allmänna synen på musikalitet så anser elev Y att som nämnt just att behärska ett eller flera instrument är att vara musikalisk. Den allmänna synen ser inte jobbet bakom musiken menar elev Y, utan hör bara det fina i slutresultatet.

6.6.3 Portföljmetoden

Elev Y vart till en början kritisk mot reflektionsdelen av portföljmetoden i ensembleundervisningen, eftersom elev Y uppfattade det som att eleverna skulle skriva långa utvärderingar vilket elev Y inte ansåg sig bra på. När elev Y insett att metoden inte handlade om att skriva långa utvärderingar utan egna reflektioner, som i sin tur inte behövde vara långa blev elev Y istället fort positiv till metoden. Elev Y poängterar dock att tid är viktigt, att man måste få tid till att reflektera under lektionen men att det samtidigt inte skulle påverka själva speltiden under ensemblelektionen. Elev Y sa också att det är viktigt att alla i ensemblen har något relevant att göra under ensemble lektionen, annars kan det lätt bli meningslöst vilket leder till att det inte finns något att reflektera över. Elev Y tycker att det är svårt att ta eget ansvar, att reflektera själv om man inte får tydliga instruktioner. Lärarens roll i metoden anser elev Y vara en förstående och iakttagande lärare så att läraren kan komma med relevanta iakttagelser.

Elev Y tycker att metoden är bra då det gör det lättare att se skillnaden i sin egen kunskapsutveckling, och att det i sin tur ger en bättre självkänsla. Elev Y anser att metoden gynnar för elevers kunskapsutveckling i musik, men att det är upp till eleven själv att ta vara på metoden. Elev Y anser också att det är en bra metod i ensembleundervisningen då det gör det

lättare för läraren att lära känna sina elever, till exempel vilka instuderings metoder som fungerar bättre för vissa elever och vice versa.

6.6.4 Sammanfattning

Elev Y menar att ensemble handlar mycket om den sociala interaktionen men menar också på att det är en bra förberedelse för framtiden, då man kan komma att samarbeta i olika konstellationer. När elev Y pratar om musikalitet anser elev Y att en musikalisk person är någon som kan musikens grunder och kan överföra det till ett eller flera instrument. Portföljmetoden i ensembleundervisningen anser elev Y vara en metod som hjälper eleven att se sin egen kunskapsutveckling och också med hjälp av metoden kan skapa sig en bättre dialog med sin lärare.

6.7 Skillnader och likheter mellan elev X och elev Y

Nedan presenteras skillnader och likheter mellan eleverna utifrån de olika temaområdena. Sist diskuteras portföljmetoden i ensembleundervisningen.

6.7.1 Skillnader och likheter under temat Ensemble

Under intervjuerna kommer det fram att det finns många likheter mellan elev X och elev Y, båda eleverna anser att ensemble handlar mycket om den sociala interaktion och samarbete, att få vara tillsammans med andra individer som också finner utövandet av musik givande. Båda eleverna poängterar också att det är en bra egenskap inför framtiden då eleven får kunskapen om hur eleven kan samarbeta med andra människor. Elev Y tillägger att samarbetet med andra kan effektiviseras med hjälp av portföljmetoden i ensembleundervisningen. Något som eleverna också är överens om är att det är under ensemblelektionerna som man utvecklas till störst del på sitt instrument. Eleverna menar att det är under ensemblelektionerna man får testa teorin i praktiken. De menar på att musiken får en helhetsbild och att man därför lär sig mer, om hur teori och praktik går ihop. Båda eleverna hade en relativt lite kunskap om kunskapskraven i ensemble, men efter att elev Y testat portföljmetoden i ensembleundervisningen menar elev Y att hen fått en större inblick i kunskapskraven.

6.7.2 Skillnader och likheter under temat musikalitet

Något som både elev X och elev Y poängterar är viktigt för att vara musikalisk är att man behärskar flera instrument och har kunskap om grunderna i västerländsk musik. Eleverna anser också att ett bra gehör är värdefullt. Den allmänna synen på musikalitet är eleverna inte lika överens om, elev X anser att den allmänna synen på musikalitet stämmer överens med elev X bild av musikalitet, det vill säga som att behärska flera instrument och ha ett bra gehör, medan elev Y anser att den allmänna synen på personer som är musikaliska är att de ses som udda (en person som är eljest utifrån den allmänna synen) och behärskar ett eller flera instrument. Elev Y pointerar att den allmänna synen varken vet eller förstår jobbet bakom musiken utan bara tar musik förgivet.

6.8 Slutsatser

Nedan presenteras en sammanställning av elevintervjuerna ställda emot forskningsfrågorna.

6.8.1 På vilket/vilka sätt påverkas elevens musikaliska utveckling av portföljmetoden?

Enligt elev Y blir man mer självsäker med hjälp av metoden. Eleven kan föra en dialog med läraren och andra elever om sin egen kunskapsutveckling och på så sätt utvecklas mer musikaliskt. Dialogen blir också värdefull för både elev och lärare. Elev X poängterar då att det

kan vara många frågor som uppstår i ensembleundervisningen, ”efter ensemblelektionerna så hör jag ju hur dem snackar, i min ensemblegrupp så är det mycket frågor: Vad ska man göra? Vad var det han sa där?” och att man inte alltid får svar på sina frågor gällande ensembleundervisningen menar elev X, vilket inte elev Y anser som något problem eftersom att metoden ger en effektiv dialog mellan lärare och elev. Instuderingen kommer också att påverkas menar elev Y då läraren och eleven får en dialog med varandra och på så sätt kan kommunicera mer effektivt eftersom att det då finns material att kommunicera utifrån. Eleven kan också påverkas negativt, till exempel blev elev Y till en början negativt inställd mot reflektionsdelen av metoden, då elev Y tycker sig själv ha svårt för att bedöma sig själv och skriva utvärderingar. Elev Y blev sedan positiv till metoden då elev Y fick större förståelse för metoden. Elev Y menar på att det är lättare att reflektera själv om man har frågor att utgå ifrån. Något som elev Y också tar upp är att tiden är viktig och att metoden inte får ta för mycket tid av spelandet, då speltiden är det väsentliga i ensemble enligt elev Y, det var därför vi fick sitta på rasterna med studien. Det är en negativ aspekt av metoden, för att kunna utveckla metoden så effektivt som möjligt måste det finnas en bra balans mellan spelandet och reflekterandet. Elev X tyckte att det kunde vara bra om eleverna kunde få en stund att reflektera över situationer, ”skulle vara jätte bra, man får ta en stund till att bara ställa frågor liksom få allting klart för sig själv.”, skillnaden kan också ha att göra med att deras ensemblelektioner ser annorlunda ut då det är olika lärare, och skola X har 2 timmars ensemblelektion medan skola Y hade lite över 1 timmes ensemblelektion.

6.8.2 Hur kan eleven få en större inblick i sitt eget musicerande med hjälp av portföljmetoden?

Den inblick som eleven får av metoden är till stor del kunskapsrelaterad, det vill säga kunskap om sin egen inläring. Eleverna blir också bekväma med olika instuderingsmetoder vilket gör att eleven kan testa sig fram och på så sätt se vilken som passar bäst för eleven själv. Jag vill mena på att eleven då utvecklas i högre grad. Elev Y menar på att hen blev mer självsäker i utövandet av sitt instrument. Ett ökat självförtroende ökar också den musikaliska utvecklingen i och med att med ett bättre självförtroende vågar eleven pröva nya saker. På så sätt kan man hitta nya styrkor och svagheter hos eleven i ensembleundervisningen att arbeta vidare med. Eleven utvecklas alltså till en musiker som vill utvecklas vidare. Eleven kan få en större inblick om hur metoden får eleven att reflektera över till exempel olika instuderingsmetoder, vilket då kommer hjälpa elevens musicerande. Elev Y menade att med hjälp av metoden kan också läraren veta till exempel vilka instuderingsmetoder som passar eleverna bäst.

7. Analys och tolkning av resultatet

För att tolka de olika intervjuerna så startade jag med att lyssna igenom materialet relativt tätt in på intervjutillfället. Detta för att ha intervjuerna så färskt i minnet som möjligt och inte glömma bort intervjuernas karaktär. Efter att jag lyssnat igenom en intervju skrev jag en sammanfattning utifrån de olika teman som behandlades under intervjun, sammanfattningsprocessen upprepades vid varje intervju. Därefter skickades intervjusammanfattning till respektive intervjuperson för att ge denna en chans att kontrollera att jag hade tolkat dem rätt och eventuellt komma med ändringar. Inga tolkningsändringar behövde göras. Därefter färgkodades intervjuerna i olika grupper, då för att lättare kunna analysera materialet och snabbt kunna orientera mig bland de olika intervjupersonerna. Något som jag tänkt extra mycket på under analys av materialet är att inte överarbeta intervjuerna, eftersom det då finns risk för att materialet blir något annat. En kvalitativ studie är som nämnt upplevelser och uppfattningar som ska tas tillvara på, jag ville komma så nära mina intervjudeltagares uppfattningar och upplevelser som möjligt utan att lägga egna värderingar i samtalet.

Slutsatserna jag fick efter att ha ställt resultatet mot forskningsfrågorna var att eleven gynnas av att använda sig av portföljmetoden i ensembleundervisningen, samtidigt skulle metoden behöva vidare utvecklas eftersom metoden tog värdefull speltid för elever eller tid från deras raster. Tiden under ensembleundervisningen är värdefull speltid för både elever och lärare, det får inte bli en lektion om hur man spelar ensemble, utan undervisningen ska vara praktisk. Det är även det som eleverna som blev intervjuade ansåg vara viktigt med ensembleundervisningen, att det var där man får pröva teorin och praktiken ihop. Elev X påpekade att det var en vital del av ensemblen, ”man får arrangera om låtar och pröva dem i nya stilar för att se hur det låter” och det är sådan reflektion som eleverna behöver ha med sig ifrån ensemblen, hur de olika teoretiska aspekterna fungerar ihop med de praktiska. Elev Y menar att de fått ett ökat självförtroende genom att de fått en inblick i sitt eget musicerande och en större förståelse för sin kunskapsutveckling. Musikaliteten blev tydligare för eleven och hen kunde då se sig själv som mer musikalisk. Elev Y menar på att eleven med hjälp av metoden förstår sitt eget sätt att lära och därför lättare kan ta in det som lärs ut. Det vill säga kunskapsutvecklingen höjs. ”Man blir ju mer självsäker också, som det där med hunden, att man märker skillnaden att shit när jag började i trean kunde jag inte stå och sjunga framför folk” påpekade elev Y med användandet av portföljmetoden i ensembleundervisningen. Något annat som också var positivt var att dialogen mellan lärare och elev blir tydligare, det blir lättare för läraren att poängtera ut vad det var som behövde göras och eleven kunde själv visa läraren att det här har hänt sedan sist vilket gav läraren en större möjlighet att ge vidare feedback. Dock skulle studien ha behövt mer tid för att kunna få ett bredare svar. Detta för att se hur eleven skulle förhålla sig till metoden under en längre tid, resultatet är nu åt det positiva hållet och jag tror att det har att göra med att det var under en kortare tid som studien genomfördes och på sätt och vis varken jag, lärare eller elever se alla aspekter med metoden.

Något annat som jag har reflekterat över i resultatet är den del när eleven ska samla sina dokumentationer på specifik plats. Min önskan är att det funnits en bra digitalplattform för att samla allt material. Med en digitalplattform menar jag en hemsida eller något liknande där varje elev har sin egen inloggning och lätt kan ladda upp material så som ljudfiler eller video-filer och även kommentera filerna. Vidare vore det bra om även läraren har tillgång till elevens filer och kommentarer och själv kan kommentera materialet. I nuläget har jag inte hittat en sådan plattform, men jag kommer söka vidare för att ge metoden en ärlig chans.

8. Diskussion

Nedan kommer jag att diskutera resultatet av min studie. Diskussionen är uppdelad i olika delar där jag tittar på studien utifrån olika perspektiv. Första perspektivet är för och nackdelar ur ett lärarperspektiv, diskussionen fortsätter sedan med för och nackdelar ur ett elevperspektiv, vidare diskuterar jag metodens användbarhet inom ämnet och om jag själv utifrån studien skulle använda mig av metoden, och i så fall på vilket sätt. Jag avslutar med studien som helhet där jag mäter resultatets relevans utifrån styrdokumentet samt ger förslag på vidare forskning inom området.

8.1 För och nackdelar med metoden ur ett lärarperspektiv

En av fördelarna med att använda sig av portföljmetoden i ensembleundervisningen ur ett lärarperspektiv är att man kan se vad eleven har gjort och inte gjort, det är alltså lättare för läraren att följa elevens utveckling vilket gör det lättare att motivera betygen för elev och vårdnadshavare. Metoden ger också tillfälle att koppla ihop uppgift med styrdokument samt ger en djupare reflektion kring dessa. Jag menar på det sättet att man skulle kunna ta delar ur

kunskapskraven och göra reflektions övningar med hjälp av metoden. Det är också i enlighet med Dysthe (2002) som menar på att man ska utforma portföljmetodens frågor mot de angivna styrdokumentet, men också elevernas egna mål (Dysthe 2002). Vidare skriver Dysthe (2002) att lärare och elever tillsammans ska sätta upp egna mål något som även stärks av Taube (1997).

För att göra portföljmetoden i ensembleundervisningen så effektiv som möjligt behövs alla delar, elevens, lärarens och styrdokumentet, och får man in alla olika aspekter och mål så kommer portföljmetoden i ensembleundervisningen bli som mest effektiv för lärare och elev, då elevernas motivation stärks av deras egna mål och dialogen mellan lärare och elev oftare kan förekomma. Om eleverna får vara med och bestämma sina egna mål blir de också mer motiverade enligt Taube (1997). Det är också denna bit som lärarna upplever som svår i ensembleundervisningen, att motivera eleverna under ensembleundervisningen. Lärarna menar på att eleverna skulle gynnas av en egen inre motivation, vilket studien har visat att eleven får.

En annan fördel med portföljmetoden i ensembleundervisningen ur lärarens perspektiv är också att dialogen mellan lärare och elev kan utvecklas med hjälp av metoden. Med hjälp av portföljmetoden kan läraren lättare se och poängtera ut vad eleven behöver arbeta vidare med för att nå kunskapskraven för kursen. Ellmin (2000) berättar att ”Läraren måste i dag, förutom att ha goda ämneskunskaper, kunna engagera eleven att ta ansvar, söka kunskap och värdera resultat.” (Ellmin 2000, s. 67), vilket är en stor uppgift i undervisningen. Kan man skapa en bra dialog mellan lärare och elev menar både eleverna och lärarna att det skulle underlätta det dagliga arbetet. Portföljmetoden kan enligt Taube (1997) också vara en bra utgångspunkt för samtal med vårdnadshavare.

Den negativa aspekten ur lärarens perspektiv handlar mycket om uppstartsprocessen till portföljmetoden, precis som Taube (1997) eller Ellmin (2000) skriver så är det en lång process att starta upp arbetet, och man måste vara försiktig i början (Taube 1997). Tid som i dagsläget är svårt att hitta under lärarnas redan pressade scheman men som de själva menar skulle gynna eleverna kunskapsutveckling.

En bra strategi tycks vara att inte gå ut för omfattande i ett inledningskede. Många som skriver om metoden tycks förorda små steg med återkommande utvärderingar av hur dessa fungerar innan projekten utvidgas.
(Taube 1997, s. 22)

Det finns i nuläget, vad jag vet, ingen bra digitalplattform för att bedriva portföljmetodik i ensembleundervisningen, och det känns som en vital del för att man som lärare ska ta sig tiden att börja använda sig av metoden. Under min intervju med lärare Y kommer det fram att det saknas en fungerande digitalplattform, med en sådan hade både elev och lärare kunna lägga in och kommentera material. Det vill säga, det skulle behövas en bra plattform utformad för ändamålet för att metoden ska fungera på ett effektivt sätt. I dagsläget har jag eller de intervjuade lärarna inte kommit över någon sådan. Jag vill mena på att de undervisande lärarna inom ämnet musik och ensemble skulle kunna utveckla sin undervisning och använda sig av portföljmetodiken om det fanns en bra digitalplattform för dess utveckling.

En annan negativ sida av portföljmetoden i ensembleundervisningen är att metoden kan ta vital speltid för eleverna vilket inte kommer resultera i något bra. Under ensemblelektionerna ska eleverna få ägna sig åt att spela ensemble, under min studie gjordes undersökningen av metoden

efter ensemblelektionen på elevens raster, vilket inte heller är optimalt. Därför behöver man hitta ett sätt att använda sig av metoden som del av ensembleundervisningen.

8.2 För och nackdelar ur ett elevperspektiv

Elev Y tar upp den största fördelen: att man som elev blir mer medveten om sin egen kunskapsnivå och på så sätt kan få ett bättre självförtroende då jag sett att elever ofta undervärderar sina kunskaper inom just ensemble. När eleven ser sin kunskapsutveckling blir eleven mer motiverad att söka mer kunskap, och på så sätt blir mer självsäker på sig själv. Vad eleven kan och vad eleven vet blir synliggjort, vilket ofta kan vara svårt att komma åt inom estetiska ämnen.

Kunskapen får ett helt annat värde för eleven när eleven själv kan se och känna, istället för att någon annan ska säga att kunskapen finns. På så sätt får också eleven en relation till sin egen kunskap och kan då lära sig att lära. Vilket även är i enhet med vad Taube (1997) skriver om att portföljmetoden motiverar eleverna. Motiverade elever lär sig i slutändan både mer och på ett bättre sätt.

När eleven får ta del av sin egen kunskapsutveckling så gynnar det också eleverna musikaliskt. Jag menar att det blir lättare att hitta sin egen nisch inom musiken då eleven får se sina kunskaper i de olika genrerna. Om eleven ofta utvärderar och provar olika saker så kommer också nya idéer in som i sin tur eleven kan välja att ta in eller sälla bort. Jag vill mena på att eleven då hittar sitt eget musikaliska uttryck lättare, eftersom eleven tydligare kan se vad som behöver utvecklas för att nå de självständiga målen samt skolans mål. Har eleven då satt upp mål tillsammans med lärarna är det lättare för både lärare och elev att uppmuntra i den riktning eleven önskar följa eller fördjupa sig i, samtidigt som man förhåller sig till kunskapskraven.

Elev Y poängterade också att läraren lär känna eleven bättre och på så sätt kan hjälpa eleven bättre. Det menar Ellmin (2000) också:

Samma portfoliostrukturer ger också vägledning för lärarna genom att de (portföljmetoden) förser dem (lärarna) med nödvändigt stöd för att förändra sin roll från att vara den som styr och ställer i klassen till att vara den som underlättar och möjliggör, som arbetar sida vid sida med eleverna då de utvecklar sina färdigheter att ställa upp egna mål och kritiskt tänka på genomförandet.

(Ellmin 2000, s. 11) Parenteserna i citatet är tillagd av mig för att öka förståelsen.

Det blir alltså lättare för läraren att se elevens kunskaper och läraren kan då istället för att påpeka vad som måste göras kunna hitta nya vägar för att vägleda eleven att själv söka sig till kunskapen. Det är också den kunskapen som blir mer värd för eleven, om eleven får hitta den själv och känna att eleven lyckas själv. Taube (1997) skriver att det som eleverna bedömer som viktigt också måste tas upp i skolan, detta för att eleven behöver se samband mellan skolan och fritid för att på så sätt kunna motivera det dagliga arbetet i skolan, portföljen ska alltså uppmånas vara personlig för att eleven lättare ska kunna se orsak och verkan och sambandet mellan skola och icke skola. Lära är för livet inte mellan 8-16 måndag till fredag, det vill säga att utbildningen ska främja en livslång lust att lära (Taube 1997, SFS 2010:800).

Det som också är negativt ur ett elevperspektiv var som nämnt speltiden under ensembleundervisningen (se 8.1).

8.3 Metodens användbarhet

Metoden skulle vara väldigt användbar om det som nämns fanns en digitalplattform för elever och lärare där man kan ladda upp videor och ljudfiler för att sedan kommentera filerna. Med en sådan menas att alla elever har personlig tillgång till den digitala plattformen och kan välja om den ska kommenteras av elev eller lärare. En annan önskan jag hade var att ha en så kallad klassportfölj, som ett komplement till den privata. Taube (1997) menar på att man gärna ska ha en arbetsportfölj och en visningsportfölj, då arbetsportföljen visar processen av de olika arbeten som gjorts, och visningsportföljen visar de arbeten som är klara och som eleven och läraren vill visa upp.

Det finns redan vissa lärare som tenderar använda sig av portföljmetoden i ensembleundervisningen. Dock är det ingen lärare som har benämnt att de jobbar med portföljmetoden. Det jag menar är att det finns vissa tendenser för det. Till exempel lägger lärare upp inspelat material på eleverna när de har en ensemblelektion och låter dem reflektera över vad de gjorde bra och vad som kan förbättras. Det är en bra början till portföljmetoden i ensembleundervisningen, och jag tror att skulle man presentera metoden på ett smidigt sätt och visa att lärarna redan är på god väg skulle nog fler lärare välja att använda sig av metoden mer. Lärare Y påpekade även att hen tidigare hade tänkt på att använda sig av metoden men inte gjort det då lärare Y kände att hen inte hade nog med kunskaper om metoden. Lärare X visar också tendenser av att använda sig av metoden då lärare X filmar ensemblelektionen och lägger ut det åt eleverna, men låter sedan eleverna titta/lyssna på det själv, oftast blir det ingen uppföljning på inspelningarna. Det blir elevernas eget ansvar.

En annan aspekt av metodens användbarhet är elevernas inblick i sin egen kunskapsutveckling. Användbarheten stärks också i och med den ökade dialogen mellan lärare och elev samt att motivationen hos eleverna höjs i och med att de kan följa sin egen projektion. Något som kommer fram under intervjuerna med båda lärarna är att styrdokumentet gentemot ensemble är väldigt stora och övergripande, lärare X menar att ”ensemble handlar om så mycket andra saker, om socialinteraktion, att kunna spela ihop. Det finns så många andra saker man jobbar med där och så, det är vissa punkter där i kunskapskraven som jag tycker känns svåra att få till demokratiskt.” och lärare Y påpekar att det är viktigt att ta vara på kunskapen ”vad är riktig kunskap och inte låtsas kunskap, för om det blir så att jag låter kriterierna styra, då tenderar det att bli låtsas kunskap.”

8.4 Skulle jag själv använda metoden?

Jag kan absolut tänka mig att använda mig av metoden i mitt framtida yrkesliv men då med önskan om en tidigare nämnd bra digitalplattform. Innan ett introducerande av metoden hade jag låtit eleverna göra olika reflektionsövningar då just reflektion är grunden till metodens egen användbarhet.

Jag hade använt mig av två olika sätt att dokumentera eleverna som jag beskrev ovan, en elevportfölj, som varje enskild elev har för att reflektera över sin egen del med hjälp av lärare. Men också en ensembleportfölj/klassportfölj där hela ensembleklassen kan reflektera och kommentera helheten, eftersom att helheten är vital inom ensemble. Lärare Y beskrev ensemble som ett eget instrument vilket betyder att eleverna måste kunna reflektera både över sin egen del

men även över gruppens. Det som jag ser som en stor fördel med metoden är att jag tror att metoden underlättar för lärare i längden. Har man en väl fungerande metod kan man som lärare alltid gå tillbaka till elevens eller klassens portfölj för att följa upp vissa moment, och på samma sätt kan man ha en bättre dialog lärare och elev emellan. Eleverna kan också föra egna dialoger både på grupp och på individnivå för att utveckla sina egna mål.

Det som blir kritiskt är tidsaspekten, att eleverna faktiskt får speltiden som eleverna behöver och att metoden inte tar överhand. Men det kan också vara bra att ha det i tanken för kommande yrkesval, då jag kan vara med att påverka lektionstillfällena.

8.4.1 En hel termin?

I slutet av min studie funderade jag på hur det skulle sett ut om man hade haft en hel termin på sig för att undersöka metodens användbarhet. Den här studien påbörjades några veckor efter skolstart och avslutades innan terminens slut. Det hade varit intressant att se hur det skulle utvecklats om man hade haft en hel termin på sig att göra studien, då hade eleverna fått en bättre början med metoden, och det hade varit något som skulle prövas under en hel termin och inte bara under några veckor. Med tanke på vad Taube (1997) nämner om att vara förtänksam under initierings perioden av metoden skulle man på samma sätt behöva mer tid för att undersöka den, och jag tror att resultatet hade blivit både starkare och mer konkret om den hade testats under en längre tidsperiod.

Det hade också varit till stor fördel om jag hade hittat och fått samtala med en lärare som jobbar med portföljmetodik i ensembleundervisningen. Detta tror jag hade hjälpt mig med upplägget av studien vilket i sin tur hade påverkat mitt resultat. Studien idag är gjord helt på mina tolkningar utifrån hur jag har förstått metoden. Dock följer jag Taubes (1997) tankar om att ”det finns lika många sätt att arbeta med portfoliomethoden som det finns klassrum som använder den” (Taube 1997, s. 74).

8.5 Relevans utifrån styrdokumentet

I inledningen av ämnesplanen för musik står det att ”Undervisningen ska ta fasta på och stärka elevernas motivation och självförtroende i musikutövandet.” (Skolverket 2011, s. 1). Detta stämmer bra överens med eleven och lärarens uppfattning av metoden. Elev och lärare upplever alltså att eleven fått bättre självförtroende. Just den biten har både lärare X och lärare Y uppfattat som svårt med undervisningen i ensemble, och lyckas man med hjälp av metoden få ett positivt gensvar och höjd motivation så menar lärarna att metoden är relevant att använda sig av. Det kan självklart finnas andra tillvägagångssätt för att komma åt de aspekterna, men en tanke kan vara en att införa lite mer av portföljmetoden i undervisningen inom musikämnet.

Elev X poängterar ut att i andra ämnen står det i kunskapskraven att eleverna ska kunna reflektera och analysera utifrån olika premisser, och tycker då att det kanske borde finnas ett sådant krav i styrdokumentet för musik. Det gör det också, mer eller mindre, till exempel så är ett av kraven ”Dessutom ger eleven välgrundade och nyanserade förslag på hur arbetet kan förbättras och upptäcker, analyserar och föreslår lösningar på olika instuderingsproblem.” (Skolverket 2011, s. 7). Det finns även andra kunskapskrav som man som elev och lärare lättare kan komma åt via reflektioner och diskussioner. Lärare X påpekar utifrån styrdokumentet i ensembleundervisningen att ”det är många moment som finns där skulle man kanske effektivare kunna komma åt i andra ämnen.”. Jag tror alltså inte att kunskapskraven behöver uppdateras för

att få in en reflekterande del, utan att man istället som lärare ser vilka krav och mål man kan diskutera för att få eleverna att förstå vikten av egna reflektioner och diskussioner.

Lärare Y hade en tanke om att man kan underlätta vissa delar i styrdokumentet med hjälp av metoden. Till exempel menar hen att man kan dela upp en låt i olika delar för att be eleverna använda sig av olika instuderingsmetoder. En metod per del och sedan få reflektera över vilken metod som passade för vilken del med mera. På så sätt får eleven själv komma fram till vad som är den effektivaste instuderingsmetoden för eleven själv. På så sätt har eleven fått en insyn på kunskapskravet ”eleven diskuterar relevanta metoder för instudering av aktuellt musikaliskt material.” (Skolverket 2011, s. 8).

8.6 Vidare forskning

Något som jag tror skulle vara intressant skulle vara att se om resultatet skulle sett annorlunda ut om studien gjorts på fler skolor och med fler elever.

En annan tanke är att testa metoden inom andra ämnen inom musik, till exempel musikteori som är ett ämne med både teori och praktik. Eller de enskilda lektionerna, instrument/sång, för att kunna bygga upp sin repertoar och ha bra ljudexempel. Detta skulle vara något som gynnade eleven då denna när skolgången är slut har tillgång till ett digitalt CV.

Jag funderar även på hur det skulle kunna se ut på en grundskola, skulle eleverna gynnas av att få reflektera kring musik och sin egen musikalitet, och hur skulle man då kunna lägga upp det på ett effektivt och gynnsamt sätt på grundskolan. Vidare kan man fundera på hur till exempel en musikhögskola likt min tidigare utbildning skulle använda sig av metoden.

9. Sammanfattning

I min studie var syftet att se om gymnasieelevers musikaliska kunskapsutveckling gynnas med avseendet på tillämpningen av portföljmetoden i ensembleundervisningen. Under min studie använde jag mig av den kvalitativa forskningsmetoden, och kvalitativa intervjuer, med både lärare och elever på två olika gymnasieskolor.

Den inledande processen av studien tog längre tid än vad jag hade väntat mig, då eleverna skulle få information om portföljmetoden i ensembleundervisningen, och förstå vad det var som förväntades av dem. Utöver det blev undersökningen givande för mig, då jag insåg, precis som jag har läst att det är en längre process att börja använda sig av portföljmetoden, och den kommer se olika ut i olika klassrum med olika klasser.

Det som är den ledande faktorn i portföljmetoden i ensembleundervisningen, skulle jag säga är dialogen mellan läraren och eleven. Det är fortfarande den som måste styra hela arbetet med metoden och få eleverna att förstå vad det är de ska göra.

Resultatet som jag fick fram är att läraren och eleven som deltog i studien ställer sig positiva till metoden, Då eleven fick en större inblick i sin kunskapsutveckling och på så sätt också kunde påverka sin egna musikaliska utveckling. Det ger även eleven ett större ansvar över sina studier, vilket också är en av utmaningarna i ensemble.

Det framkom i studien att det var viktigt att vara tydlig med eleverna vad det är som gäller och menas med reflektion och analys. Då eleven kan ha en negativ syn på just detta och har en

förutfattad bild av att måsta skriva långa utvärderingar, men då de förstått att det som menas är att man ska ha korta reflektioner som ger mer perspektiv på musiken så har det fungerat mycket bättre och eleverna har blivit positivt inställda.

Lärarna som har varit delaktiga i studien är också positivt inställda till metoden även om de bara använt en mindre del av den. Det som framkom av lärarna var att skulle man ha en bra digital plattform för att utöva metoden så skulle det underlätta mycket. Då skulle man lättare kunna hantera de filer som elever och lärare lägger upp på plattformen för snabbare och enklare kommunikation och feedback.

Något som kom fram under studien var att man får vara försiktig med hur man ställer frågorna till eleverna för att inte tappa deras intresse för ensemblen. Många av elever anser ensemble som ett ämne där man får komma bort från kärnämnen och spela musik och vill just bara fokusera på musiken och inte skriftlig reflektion och analys. När det då framkommer att metoden är för att utveckla eleverna musikaliskt så blev eleverna mer välvilligt inställda.

En av svårigheterna med portföljmetodik i ensembleundervisningen är att det är en lång uppstartsprocess för att börja använda sig av metoden. Den långa uppstartsprocessen kan vara en bidragande faktor till att jag inte har hittat någon musiklejare på gymnasiet som använder sig av metoden fullt ut. Något som också måste tas i beaktning är tidsaspekten, då metoden inte får ta speltid från eleverna i undervisningen, utan att undervisningen fortfarande ska vara praktisk.

I diskussionen belyser jag att eleverna får en större inblick i sitt eget musicerande med hjälp av metoden och på så sätt även ett bättre självförtroende. Lärarna får också en större inblick i vad eleverna behöver utveckla och vad eleverna redan kan. Detta gör i sin tur undervisningen bättre på det sättet att elever och lärare kan föra en djupare dialog kunskapsmässigt om vad som behövs arbetas mer med. Även eleverna får en tydligare dialog sinsemellan och kan med det få en större förståelse för varandra och utveckla sin samarbetsförmåga. Metoden kan också göra styrdokumentet synliga på ett helt annat sätt både för lärare och elever genom att kunskapskraven diskuteras och reflekteras kring. Det finns helt enkelt ett annat betygsgrundande underlag att samtala om. Jag ifrågasätter om jag själv skulle använda mig av metoden i mitt kommande yrkesliv och kommer fram till att jag skulle använda den. En önskan för att ett sådant arbete ska kunna förverkligas är den tidigare nämnda digitala plattformen.

Slutligen funderar jag över hur en studie på högskola respektive grundskola med portföljmetodiken skulle se ut, och om metoden ger eleven något värdefullt och kommer fram till att det gör det. Ett digitalt CV.

10. Referenser

Backman, J. (1998). Rapporter och uppsatser. Lund: Studentlitteratur.

Dysthe, O. (1996). Det flerstämmiga klassrummet: att skriva och samtala för att lära. Lund: Studentlitteratur.

Dysthe, O. (2002). Att bedöma eller döma: tio artiklar om bedömning och betygssättning. Skolverket. (2002). Stockholm: Statens skolverk.

Ellmin, R. (2000). Portfolio: sätt att arbeta, tänka och lära. Göteborg: Gothia.

Kvale, S. (1997). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur.

Nationalencyklopedin, musikalitet. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/musikalitet>
Hämtad 2016-04-12

Patel, R & Davidsson, B. (2011). Forskningsmetodikens grunder Att planera, genomföra och rapportera en undersökning. Lund: Studentlitteratur

SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet

Skolverket. (2011). Ämnesplan för musik gymnasieskolan 2011. Hämtad från
<http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/vuxenutbildning/komvux/gymnasial/sok-amnen-och-kurser/subject.htm?lang=sv&subjectCode=mus&tos=gy>

Taube, K. (1997). Portfoliomethoden: undervisningsstrategi och utvärderingsinstrument. Stockholm: Gothia.

Trost, J. (2010). Kvalitativa intervjuer. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet. (2015). Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> Hämtad 2016-04-03

Wallén, G. (1996). Vetenskapsteori och forskningsmetodik. Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

Intervjueschema

Bakgrund

Ålder
Instrument
Utbildning
Tidigare erfarenhet

Ensemblespel

Personliga erfarenheter om ensemble
Ensemble som undervisningsform

-Allmänt

-Fördelar

-Nackdelar

-Metoder

Förutsättningar för ensemble

-Styrdokument

-Lokaler

-Utrustning

Musikalitet

-Egen syn

-Allmän syn

Ensembleportföljen

Första tankar

-Svårigheter

-Möjligheter

Eget ansvar

Lärarens roll

Fördelar

Nackdelar

Koppla till styrdokument

Bilaga 2

Ensembleportföljen

- **Vad är portföljmetoden?** En portföljmetod är ett arbetssätt där vi (elever och lärare) ska sammanställa era (elever) ansträngningar och förmågor, (hur ni jobbar). Detta sker genom dokumentation, skriftligt och/eller med inspelningar (ljud och bild). Med detta ska vi kunna reflektera över vad som går bra och vad vi kan förbättra hos varje elev.

Till en början gör vi det individuellt. Fungerar det bra testas det även på hela gruppen. Under varje ensemblelektion mitt i eller efter lektionen reflekterar vi över vad vi har gjort. Vill man dokumentera något speciellt parti i en låt, då spelar man in det partiet och sedan skriver reflekterande över vad det var som uppstod i det partiet. Vi kommer tillsammans gå igenom vilka frågor som ska svaras på. Era åsikter är viktiga. Vi gör det tillsammans.

- **Hur gör vi?** Min tanke med den här studien är att se om vi kan utvecklas mer musikaliskt och vidare kunskapsmässigt med hjälp av portföljmetoden som nu blir ensembleportföljen. För att kunna dokumentera arbetet skapas en dropboxmapp till varje elev. Där kan du som elev lägga upp det vi arbetar med. Endast du och jag har tillgång till mappen. Vill man inte skriva digitalt, så kan man få en skrivbok. **Viktigt**, är att datera när det är ni skrev det oavsett om det skett digitalt eller i bok. Det vill säga, skriv vilket datum det är då ni har haft er lektion/rep. Man skriver en kort reflektion efter varje ensemble lektion. Vid ett arbete med en låt så reflektera över vilka delar som känns lätta/respektive svåra.
- **Vilka frågor utgår vi ifrån?**
  - Vad kan jag utveckla?
  - Vad kan vi som grupp förbättra?
  - Var någonting svårt?
  - Var någonting lätt?

Egen reflektions del: skriv om er egen och gruppens insats.

Varför anser du att låten är klar?

Vad har jag utvecklat med den här låten?

Hur gick inlärningsprocessen till för den här låten?

Var den bra/dålig?

Varför var den bra/dålig?

Vad skulle man kunna göra annorlunda?

Även här ha en del där ni kan reflektera över er och gruppens insats.

Har ni några egna idéer om hur vi kan lägga upp frågorna tveka inte att dela med dig. Det är med hjälp av er som studien blir möjlig och som allra bäst.

De som vill ha en egen dropbox-mapp mailar fullständigt namn till:
ahlstrom_jonathan@hotmail.com

Studien är anonym. Stort tack för din medverkan.

Mvh Jonathan Ahlström